

L-Għid ta' l-Assunta

liturgika
rgni Mbie
ghal kull r
ghanc
Katid:
iet
a r

ia' numru kbir ta' sacerdoti m
ia b'suffragju ghal ruh l-Arcisqof M
h l-okkajzjoni Mons. Isqof f'omelji
ssemblea liturgika fit-tagħlim ta' l-
kiel Gonzi f' imien li huwa kien
ala Ragħa [redacted] tad-diocesi
Difatti N [redacted]

ersi cirkularijiet u ittri pastorali
olika l-Arcisqof Gonzi fl-episkopa
awdex. Fihom wiehed jintebah bil-
versali tal-Knisja li kellu kif ukoll
b'niadem kane i jnħraf is-sinjali
et u jħares [redacted] uccali ta' l-
tagħhom. Dan it-tagħlim li hallielna
zi fl-episkopat tiegħu f'Għawdex
li wahda mill-karatteristiki speċjali
et li kien jilqa' mill-bogħod il-kurren
etah u jinfiltrow fost in-naħa

na qrar u tqarbin, dehrilhom
sibbli li jhallu l-Knisja u l-fidil
all-purċissjoni. Kontra qalbħ
rifjutaw l-istedina ta' l-Arcipriet

Mat-tb
Awissu, 17
Kastell b' [redacted]
Santa Marija nhar l-Għid minn
dan, dak inhar, riedu għall-ewwel
sehem bid-devozzjoni kollha
purċissjoni f'dieħ l-Assunta. Fethu
[redacted] is-slaieb
tagħhom. [redacted] imxiet il-bal
tal-Fratellanza tas-Sagrament, l-e
ta' Għawdex. Wara l-fratelli koll
Patrijiet Agostinjani, il-kleru kollu
apitlu tal-Matrici u, fl-aħħar

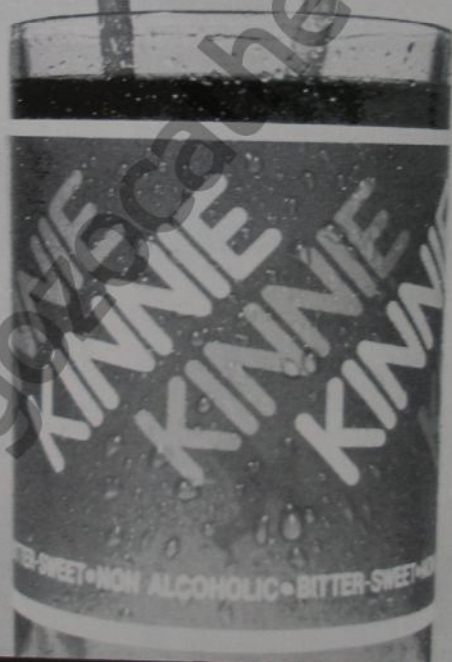
II-JU.
Sema bir-
a, jekk din
dawn il-
na, il
nisj
l-V
a'

id-Dinjta fl-1883 wara l-me
ur Guzeppi Agius li qabel kien
u Teologu tal-Kollegġjata ta' l-
bajjiżu sal-1871. Il-Kantur Cauchi
en l-Ewwel [redacted] tal-Parroċċa
ajnsielem [redacted] sal-1864)
le promoss [redacted] kugitur tal-
flimkien mal-Kanonki shabu Gor
Frangisku Borg, ex-kappilar.
Mejju-Dicembru 1862) u Arciprie
bug, Malta (6.2.1863-23.5.1864),
u Guzeppi [redacted] urta' zijuh
Kanonk [redacted] u D.D.
er u Maestro di Cappella fl-
ni tat-twaqqif tad-Djoċesi u tal-
"Matrici" ta' Santa Marija bħala
Dal-Kantur Cauchi gie magħżu
[redacted] (1897-1901) meta he

sena 1678 nija wanda impon
ja tal-Knisja ta' Għawdex. Sa
kien ilu qed jinhass il-bżonn li
hata importanza akbar. Imma,
a, kien għad me kammx-ħil
arroċċi tar
arroċċa ta'
ja nstabx. Imma dak tal-Matrici
Assunta nstab. Sa mis-sena 16
arroċċa Matrici kienet ukoll
tagħrufa ufficċjalment mis-Santa S
[redacted] 1678 hi importan
[redacted] a harget mi
arroċċa tax-Xewkija. Ftit iżjed ta
679, mill-Matrici harget ukoll il-pa
tharb.¹

et Zoni tal-Parroċċa

**ADDING
TO THE FUN OF
SHARING**

KINNIE: always first for thirst

I-ghid ta' l-assunta

Harġa ta' darba fis-sena (Nru. 20 - 1985)

Editor:

Mons. Carmelo Scicluna
Arcipriet tal-Katidral.

Publikazzjoni:

Centru Kateketiku, Katidral.

Stampat 'Offset' minn
'Gozo Press', Għajnsielem.

Messaġġ ta' l-Arcipriet għal Jiem il-Festa

Fegħluga l-ghoxrin sena mill-ewwel pubblikazzjoni ta' din ir-rivista annwali kif ukoll f'fegħluga l-ghaxar sena minn meta l-Kardinal Fraxto Segret inkuruna x-xbieha ta' Marija Assunta meġġuna fil-Katidrali sinjalari tal-Knisja Katidrali, mixxegħ n-nawillkom dan il-messaġġ għal jiem il-festa.

Il-jiem tal-festa jgħu b'leat aħna:

- insaħħu l-konvinzazzjoni tagħna li l-valuri t'Alla għandhom skura l-valuri tagħna: il-funzjonijiet tal-Knisja magħmudom prijorità fuq attivitajiet oħra li jgħu fil-festa;
- nagħmudom attenzjoni speċjali halli ma nagħmudom fin-nassa tal-valuri "għada"; mhux kemm nagħmudom ta' psatas ta' kber il-festa, imma kemm nura maturià nisanja;
- nagħmudom l-atteggjamenti tagħna fil-festa fil-komest ta' l-impenn unittiv li għandu jkollu n-nisanja inkamun nura mhux fil-Knisja biss f'dawn il-ġranet, iżda wisq iktar fil-marġiniet tal-banda u fid-divertimenti l-oħra kollha tal-festa;
- nistawwew fil-perswazzjoni li dak li jghodd fil-hajja mhux x'għandek imma x'int: l-importanti mhux kemm għandek flus x'tonfoq fil-festa, imma kemm inti aktar disponibbli li f'dawn il-ġranet timina l-virtutiet tal-Madonna;
- ngħaddu mit-test li lil Kristu qatt ma għandna nwarribuh f'xi rokna u nħarsu lejha biss meta jaqblidna: l-importanti, jgħifieri, mhux li mixxegħu x-xema' quddiem ix-xbieha ta' Santa Marija, imma li aħna nkunu dan ix-xema' jixxgħel quddiem ix-xbieha ta' Santa Marija fis-sens li fil-festa aktar għandna nixxdu għal Binha Kristu;
- nistakru lil Kristu jibqa' l-gebla tax-xewka tal-Gisem Mistiku tiegħu li aħna qatt m'għandna nwarribu: il-festa m'għandhiex toffrinla opportunità biex inwetiqu hwejjeg li oggettivament huma hienet: sokor, tghajir, insolenz, eċċ. Il-kuxjenza nisanja qatt ma tista' tieħu 'leave' lanqas fil-ġranet tal-festa titolari. Il-Vergni Marija kienet leali lejn Binha Gesu f'kull waqt ta' hajjitha.

Infittxu, għalhekk, li fil-jiem tal-festa, noħolqu aktar mis-solu ambjenti fertili għall-iżvilupp kontinwu tar-ruh. Dan hu l-isbah rigal li nistgħu noffru lil Santa Marija li aħna tant inħobbu. U dan hu l-uniku rigal li tistenna u tesigi minn għandna l-Vergni Assunta fil-jiem tal-festa.

LIL MARIJA ASSUNTA

(F'egħluq l-10 snin ta' l-Inkronazzjoni)

“Viva l-Assunta, ta’ l-Għawdxin Sultana,”
għajtet il-folla dak inhar flgħaxija,
Bl-eluf miġbura ġewwa l-belt minn tagħna.
“Kull ġieħ u gloriya lil Santa Marija.”

Kull meta jarġa’ nofs Awissu magħna,
Fl-iswar ta’ beltna, slaten tal-ġrajjet,
Tinstama’ tidwi dik l-għajta herqana,
Ta’ ġieħ u mħabba lejn l-omm tas-smewwiet.

Għaliex bid-deheb li dak inhar dammejna
F’kuruna sbejha għal fuq ras Marija,
L-imħabba tagħna lkoll, l-għawdxin urejna.

X’jonqosna qatt, ulied ta’ din il-gżira,
Meta għandna omm, Regina qalbenija,
Kontra kull għadu, il-padrana l-Kbira.

John Cremona.
28/7/1985.

IL-BINI TUL IS-SEKLI TAL-

MATRIČI TA' SANTA MARIJA «1»

REV. DR. JOSEPH BEZZINA

Il-Knisja Katidrali ta' Ghawdex, binja fuq stil barokk tal-maghruf arkitett Malti Lorenzo Gafà, illum tiddomina mhux biss il-Kastell, iżda wkoll, bil-kampnar oghli tagħha, il-gżira kollha tat-Tlett Gholjiet. Kif nahseb tafu l-koll, din mhix l-ewwel Knisja li nbniyet f'dan l-imkien. Hi ċertament it-tielet u forsi anke r-raba' Knisja li għet imtella' f'dan il-post, f'nofs il-Kastell jew il-Belt ta' Ghawdex, li ilha mghammra minn diversi sekli qabel Kristu.

L-ewwel Maqdes

Tradizzjoni mill-izjed qadima, imwassla lilna mill-Istoriku Ghawdxì Dun Gann Piet Frangisk Agius de Soldanis f'nofs is-seklu tmintax, tghidilna kif wara n-nawfragġu ta' San Pawl f'Malta, anke l-Ghawdxin ikkonvertew ghar-religjon nisranija. Tgharrafna l-istess tradizzjoni li huma ma damux ma ddedikaw it-Tempju ewlieni Ruman li kien wieqaf f'nofs l-Akropoli ta' Ghawdex, lill-Imqaddsa Omm Alla. Mingħajr l-icken dubju, din it-tradizzjoni mhix eżatta, iżda fiha żgur xi verità.

Matul il-bini tal-Katidral preżenti bejn l-1697 u l-1711, instabu hafna fdalijiet ta' tempju dedikat lil Gunone ta' madwar is-sena 27 qabel Kristu. Żewġ kolonni ta' dan it-tempju Ruman illum huma għall-wiri fil-Mużew tal-Katidral. Għandna provi dokumentati li fl-1435, il-Knisja li kienet mibnija f'dan il-post kienet dedikata lill-Madonna. U din il-Knisja tant kienet antika li 550 SENA ILU għa kienet MATRIČI, jiġifieri minnha għa kienet harġet parroċċa oħra. Minhabba dan, it-tradizzjoni li jwasslilna de Soldanis mhix ta' min iwarrabha għal kollox, kif għamlu xi wħud f'dawn l-aħhar snin.

Naturalment la jien u lanqas hadd ma jista' jgħid fejn inbena l-ewwel Maqdes. Il-quddiem għandna mnejn għad inkunu nafu. Jekk xi darba l-Knisja jew il-Gvern għad jipprovdur l-fondi

mehtieġa biex isir tiftix arkejoloġiku serju taht il-Knisja Katidrali, jien għandi fiduċja kbira li jkollna xi risposta. Għalkemm ikolli nistqarr li saret hsara kbira 'arkejoloġikament' meta nbena l-Katidral, iżda allura mhux żgur kienu semgħu bix-xjenza arkejoloġika hawn Ghawdex.

Mingħajr hafna tiġbid ta' l-immaginazzjoni, jien nahseb li wara li Malta u Ghawdex għaddew taht il-Bizantini lejn is-sena 535 wara Kristu, ma damux ma ġew imtella' xi mqades fejn l-insara setgħu jagħtu qima lil Alla. Nafu b'ċertezza li fis-sena 553 Malta u Ghawdex kellhom lsoqf tagħhom. Kien jismu Iulianus. Nhar l-14 ta' Mejju, 553, iffirma l-hekk imsejha Kostituzzjoni tal-Papa Virġilju f'Konstantinopli.

It-tieni Binja

Kwalunkwe Maqdes li setgħu tellgħu l-Bizantini f'Ghawdex intemm hesrem meta Malta u Ghawdex għaddew taht l-Għarab Aglabiti wara attakk bejn it-28 u 29 ta' Awissu, 870. L-Għarab damu hawn sal-1127. U tul il-hakma twila tagħhom aktarx li r-religjon Nisranija għabet mill-Gżejjer Maltin għal kollox. Għad m'għandniex provi ċerti fuq dan, iżda xhieda ċirkustanzjali ta' min joqgħod fuqha turi li proprju hekk għara.

Fl-1127 Malta u Ghawdex għaddew definittivament taht in-Normanni u fl-1194 taht il-Hohenstaufen. Taht dawn iż-żewġ Gvernijiet Ewropej u Kattoliċi, ir-religjon nisranija reġgħet rabbiet l-egħruq fil-gżejjer Maltin. Minn ċensiment tal-1241, nafu li f'Ghawdex minn 366 familja, 203 kienu Kattoliċi. L-istess ċensiment jiddeskrivi ċ-ċittadella ta' Ghawdex bħala castrum. Fit-terminologija ta' dak iż-żmien, dan ifisser li l-post kien għa mdawwar bis-swar, li kien hemm xi pont li seta' jittella' biex il-castrum ikun jista' jiġi magħluq, li kien hemm id-djar mghammrin u, fl-aħħarnett, minhabba n-numru ta' Kattoliċi, li kien hemm ukoll Knisja. Nobsru li kienet mibnija proprju fejn hemm il-Katidral illum.

Minn testament li sar fl-imsemmi **castrum** nhar it-8 ta' Frar, 1299, meta Malta u Għawdex kienu taht l-**Aragoni**, għandna konferma ta' din il-Knisja. It-testatur, il-Kavallier Guillaume de Malta, qabel għamel it-testament tiegħu qerr u tqarben. Ma nafux lil min kienet iddedikata din il-Knisja.

Preċiżament 550 SENA ILU, sar testament iehor. Nhar it-12 ta' Ottubru, 1435, Nuccio de Episcopo, Għawdexi, fit-testament tiegħu ftakar f'din il-Knisja. B'xorti tajba għalina, it-Testatur u n-Nutar Andrea de Beniamino li kiteb it-testament, hallewlna bil-miktub l-isem ta' din il-Knisja: **IL-KNISJA MATRIČI TA' SANTA MARIJA**.

L-ewwel isem li għandna tal-Knisja tal-Kastell jikkonferma u jsahha it-tradizzjoni ta' De Soldanis. Minn dak in-nhar it-tagħrif li għandna fuq din il-Knisja jibqa' jizjed bil-mod il-mod. Anke l-importanza ta' din l-**ecclesia maior** tkompli dejjem tikber.

Kienet aktarx Knisja mdaqqa b'navata wahda mill-bieb sal-presbiterju, mingħajr koppla u aktarx b'xi kampnar. Din il-Knisja ma damitx hekk għal hafna snin. Fil-21 ta' Awissu, 1494, in-Nobbli Pawla de Navarra halliet fit-testament biex tinbena kappella iddedikata lil-Madonna ta' Loretu, liema kappella kellha tkun tagħti għall-Matriċi. Fil-10 ta' Marzu, 1501, in-Nobbli Francis de Pontremolo wkoll halliet fit-testament biex il-werrieta jidfnuha f'kappella li huma kellhom jibnu fiha. U fid-19 ta' Awissu, 1532, in-Nobbli Pietro Mompalao wkoll halla li għandu jindifen fil-kappella li kellha tinbena fil-Knisja Matriċi sewwa sew fil-post fejn għa kien beda x-xogħol tal-bini tagħha. U fis-7 ta' Jannar, 1543, għandna aħbar tar-raba' kappella. Din kienet iddedikata lil Santa Katerina u kienet għadha kif inbniet mill-Manifku Giovanni Castellatta.

Il-Matriċi qabel il-1551

Sa nofs is-seklu XVI, jiġifieri sa madwar l-1550, il-popolazzjoni ta' Għawdex kienet tlihaq il-fuq minn hamest elef ruh. Il-magħżen tagħhom kienu joqogħdu fil-Kastell u fir-Rabat u biex jaqduhom fil-htigijiet spiritwali tagħhom kien hemm erba' parroċċi. Wara l-migra tal-Kavallieri ta' San Gwann fil-1530, il-qagħda ġenerali kienet tliebet xi ftit. Għax għalkemm f'Għawdex il-Kavallieri kien għadhom ma għamlu xejn u l-gżira baqgħet essenzjalment agrarja, jiġifieri tiddependi għal kollox mill-agrikoltura, kienu naqsu l-attakki tal-furbani. Il-popolazzjoni kienet għaldaqstant żdiedet konsiderevolment.

Żdiedet ukoll l-importanza tal-Knisja ewlenija ta' Għawdex: il-Matriċi. Milli għidna nistghu nġid li nafu fi żgur li sal-1550, il-Matriċi ta' Għawdex kellha maħsub għaliha ta' l-inqas erba' kappelli - u dan biss safejn nafu ahna. Minn informazzjoni f'it posterjuri nistghu wkoll nifformaw pjanta hafifa tal-Matriċi qabel l-1550.

Kienet, kif għa għidna, knisja mdaqqa b'korsija ewlenija u b'artat magħgur iddedikat lil Santa Marija. L-ewwel zieda kienet il-Kappella tal-Madonna ta' Loretu tal-familja Navarra. Minn hjiel li għandna jidher li din inbniet in-naha t'isfel nett tal-korsija u fit-tramuntana tagħha, jiġifieri fuq ix-xellug inti u thares lejn l-artat magħgur. It-tieni zieda kienet il-Kappella tal-familja Pontremolo li aktarx kienet iddedikata lil-Annunzazzjon tal-Madonna. Din ittelligħet in-naha ta' fuq nett tal-korsija fuq il-lemin tal-artat magħgur. It-tielet zieda kienet il-Kappella tal-familja Mompalao li milli jidher kienet iddedikata lil Santa Luċija. Din jidher li

nbriet lejn in-nofs tal-korsija, in-naha tax-xellug tal-magġur u qisha kienet tmiss mal-Kappella ta' Navarra. L-ahhar zieda qabel l-1550 kienet il-Kappella tal-familja Castelletta iddedikata lil Santa Katerina. Din inbniet in-naha ta' fuq nett tal-korsija fuq ix-xellug tal-artal magġur, pariġġ il-kappella ta' Pontremolo u tmiss mal-kappella ta' Mompalao.

Bejn wiehed u iehor, l-Artal Magġur ta' Santa Marija kien fl-istess pozizzjoni li qiegħed fiha llum; dahr u lejn il-Lvant u 'l quddiem tiegħu jhares lejn il-Punent. Lejn tmiem il-Medju Evu kien użu mxxerred li jagħmlu l-knejjes f'din il-pozizzjoni. Hekk min jagħti qima jhares lejn il-Lvant, ihares lejn Ġerusalem — Ġerusalem tal-Palestina li tirrappreżenta lil Ġerusalem tas-Sema. Jista' jkun, iżda dan hu biss hsieb tiegħi, li s-Sakristija kienet in-naha t'isfel tal-Korsija fuq il-lemin forsi tmiss mal-Kappella ta' Pontremoli.

Sal-1550. Is-sena ta' wara Ghawdex għadda mill-ikbar tragedja li qatt hakmet lill-gżira Ghawdxija. F'Lulju 1551, mija u erbghin xini Tork niżżlu n-nies tagħhom fuq ix-xtut Ghawdxin. Wara Assedju ta' erbat ijiem, il-hitant tas-swar cedew. Nhar is-27 ta' Lulju, it-Torok dahl u fiċ-Ċittadella. Serqu kulma sabu u hallew herba kbira warajhom. Qrib 5000 ruh ittiehdu fil-jasar Konstantinopli. Ghawdex għal xi żmien lanqas kien baqa' abitat. Min jaf kif intemmet il-Matriċi ta' Santa Marijal II-Kappillan Magġur Dun Nikola Castelletta kien fost dawk li ittiehdu fil-jasar. Milli jidher miet hemm — aktarx Konstantinopli — fl-1553.

Xi ftit Ghawdxin kien inrexxielhom jaharbu mill-jasar billi ddendlu mas-swar. Ohrajn ixxurtjati aktar minn huthom kien u mehlusa mill-jasar. Minkejja l-herba li kien hemm fil-gżira Ghawdxija ma ridux jabbandunaw lil Art Twelidhom. Il-hegga għal għamarhom wasslithom biex jirbhu kull diffikultà. U regħhu marru joqogħdu Ghawdex.

II-Matriċi wara l-1551

Il-prova ta' dan kollu hi mill-ġdid il-Knisja ewlenija ta' Ghawdex: il-Matriċi ta' Santa

Marija. Meta l-Isqof Domenico Cubelles kien mgharraf li xi Ghawdxin regħhu marru joqogħdu fi gżirithom dlonk haseb halli jibghat qassis halli jiehu hsiebhom. Intgħazel għal din il-missjoni diffiċli Dun Leonardo De Cace kappillan ta' Haż-Żebbug, Malta, li kien imnissel minn Ghawdex. Dun Leonardo għammed mill-ġdid fil-Matriċi nhar is-27 ta' Settembru, 1554. L-ewwel tarbija mghammda f'Ghawdex wara l-Assedju kienet tifla: Giovanna Manuele.

Kien u għaddew fuq tlett snin mill-Assedju qalil tal-1551. Matul dawn it-tlett snin l-Ghawdxin li kien u rritornaw mhux biss irrangaw djarhom iżda wkoll darhom komuni: il-Matriċi. Kien u żminijiet diffiċli. U aktarx li kulma għamlu kien biss li jsewwu mill-ahjar li setgħu l-Matriċi l-qadima. L-istess bħalma għamlu l-Kavallieri: ma tellgħux swar godda, iżda sewwew mill-ahjar li setgħu l-hitant immermra tas-Sur.

Nafu iżda b'tibdila wahda. It-titular tal-kappella ta' Navarra kien mibdul. Ma bagghetx iktar iddedikata lill-Madonna ta' Loretu iżda lit-Twelid tal-Madonna: il-Vitorja. Jista' jkun li din it-tibdila grat wara r-rebha tal-Kavallieri fuq it-Torok fl-Assedju l-Kbir tal-1565. Kien proprju f'Jum it-Twelid tal-Madonna, it-8 ta' Settembru, 1565, li l-Kavallieri u l-Maltin hargu rebbieha — u minn dak inhar in-Natività saret il-Vitorja.

Egħluq

Hekk kienet il-Matriċi sal-1575 meta fi Frar għamlilha żjara l-Viżitatur Appostoliku Pietro Dusina. Bil-mod il-mod Malta u Ghawdex bdew jistejgħu mill-Assedji l-Kbar tal-1551 u tal-1565. Kien u waslu biex jibdwew żminijiet ahjar. Fl-ahhar il-Kavallieri bdew jahsbu f'Ghawdex ukoll u qatgħuha li mehtieg fuq li mehtieg li jtellgħu swar godda. Din il-holma bdiet issir realtà wara l-1599. Il-Ghawdxin, naturalment, hasbu wkoll biex isebbh u l-Knisja Matriċi. Dan jixhdu fuq kollox, iżda mhux biss, l-ewwel ritratt li għandna tal-Knisja Matriċi: pittura tal-1622 li tinsab fix-xellug tal-kwadru titolari tal-Knisja ta' Savina. Dwar dan kollu nitkellmu fit-tul darb'ohra.

L-ISBAH RIGAL LILL-ASSUNTA
QRARA U TQARBINA NHAR IL-FESTA

Mons. Lwigi Fernandez, Delegat Pontifiċju, ifisser il-ferh talli Għawdex sar Djoċesi

minn

Alexander Bonnici O.F.M. Conv.
H.E.D., S.Th.L., Ph.B.

Mons. Lwigi Fernandez, Dekan tal-Kapitlu Katidrali ta' Malta, kien gie moghti l-uffiċċju ta' Delegat Appostoliku għall-esekuzzjoni tal-Bolla tat-twaqqif tad-djoċesi ta' Għawdex fis-sena 1864. Wara li qeda d-dmirijiet tiegħu, Mons. Fernandez, fis-7 ta' Novembru, 1864, kiteb relazzjoni dwar dak li kien ġara, u bagħatha lil Mons. Ruggero Antici-Mattei, is-Segretarju tal-Kongregazzjoni Konċistorjali. Din l-ittra għadha teżisti fl-Arkivju Vatikan (ASV, S. Cong. Consist., Acta, 1864, ff. 153r-v; 158r-v). Fuq il-kontenut ta' din l-ittra jiena sejjer nibni din il-kitba tiegħi.

Is-sodisfazzjon tal-Gvernatur

Qabel ma telaq minn Malta, Mons. Fernandez mar iżur lill-Arċisqof Gaetano Paceforno u lill-Gvernatur Generali John Gaspard le Marchant, biex jurhom liema hidma ta' ġieħ gie moghti mill-Papa Piju IX. Il-Gvernatur fissirlu li hu xtaq juri mal-Kapitlu, Kleru, u poplu ta' Għawdex is-sodisfazzjon tiegħu għat-twaqqif ta' dik id-djoċesi għida.

Il-Wasla f'Għawdex

Kif sbarka fil-port ta' Għawdex, Mons. Fernandez sbejstennieh delegazzjoni tal-Kapitlu, Kleru u Poplu. Kien hemm ukoll wiehed mill-Magistrati Civili. Kulhadd infexx f'aghjat ta' ferh f'għeħ Piju IX, id-Delegat Papali, u l-isqof Buttigieg. Lid-Delegat, haduh fid-dar tal-vaganzi ta' dak il-Magistrat. Mad-Delegat, kien hemm ukoll il-Kanonku Formosa, li kien ġieħ l-ittra appostoliċi minn Ruma. Lilhom it-tnejn, tifla ckejna, bint l-imsemmi magistrat, offriet kuruna u bukkett fjuri.

Wara ftit mistrieħ, id-Delegat qabad triqtu fost hafna ċappip tal-poplu u daqq tal-qniepen tal-knejjes qrib. Iddomina d-daqq li gie mill-Kollegġjata ta' l-Assunta, il-knisja ewlenija ta' Għawdex. Il-kienet waslet biex tiġi ddikjarata l-Katidral tad-Djoċesi l-għida. Lid-Delegat, wasleth sal-Kunvent ta' l-Agostinjani, fejn kellu appattament imhejji għalih.

Mons. Lwigi Fernandez

L-Isqof Buttigieg baghat minnufih il-Kappillan tieghu biex jurih dak kollu li sata' jkollu bzonn kemm idum Ghawdex. L-ghada, marra jzuruh, minbarra l-Isqof innifsu, bosta personaġġi ewlenin, kemm mill-Kapitlu ta' Ghawdex kif ukoll minn fost il-lajċi.

Inawgurazzjoni tal-Katidral u tal-Kapitlu

Id-Delegat ha hsieb ilesti l-Atti Uffiċjali kollha, u, fil-ghodwa tat-22 ta' Ottubru, 1864, tala' lejn dik il-Knisja Kolleġġjata ta' l-Assunta, li sa dak il-mument kienet ghadha ma saritx Katidral. Il-Kanonċi kollha kienu qed jistennewh. Maghhom, kien hemm sitt ghawdxin maghrufin, biex dawn jaghmluha ta' xhieda.

Il-Kanċillier ta' l-okkażjoni qara b'lehen gholi l-ittri apostoliċi quddiem Knisja mimlija nies. Bosta kienu marra minn Malta wkoll. F'dak il-mument, il-Kolleġġjata ta' l-Assunta giet dikjarata Katidral ta' Ghawdex. Il-Kanonċi hadu l-pussess għid bhala dawk li bdew jiffurmaw il-Kapitlu tal-Katidral.

Il-Pussess ta' l-Isqof

Dak in-nhar stess, 22 ta' Ottubru, wara nofs in-nhar, kien hemm il-pussess ta' l-Isqof il-għid. Għal din il-funzjoni, in-nies żdiedu hafna iżjed. Kif kien isir f'dak iż-żmien, l-Isqof Mikiel Buttigieg għażel kanonku biex jaghmilha ta' Prokuratur tieghu għal dik l-okkażjoni. Dan kien il-Kan. Karlu Antonio Bondi. Hu ha l-pussess f'isem l-Isqof.

L-ewwel, ġew ippubblikati l-ittri apostoliċi li fihom tfsisser li l-Isqof Buttigieg ġie trasferit minn Isqof titulari ta' Lita għad-djoċesi l-għida. Imbagħad, sar festin f'dar kbira, u għalih kienu mistiedna l-aktar nies importanti ta' Ghawdex, u hafna li kienu ġew minn Malta.

L-Ingress

Il-Hadd, 23 ta' Ottubru, 1864, kienet il-gurnata ta' l-ingress ta' l-Isqof. It-tluq ta' l-Isqof kien mill-Knisja tal-Kapuċċini. Kienet okkażjoni solenni li fiha, minbarra l-Kapitlu tal-Katidral, ha sehem il-Kapitlu ta' l-Għarb, il-Kappillani kollha, il-Klieru u l-fratellanzi ta' kull parroċċa.

L-Isqof, liebes bl-ilbies pontifikali, trikkeb fuq debba, u fost il-ferh ta' kull min kien preżenti, qabad triqtu lejn il-Katidral. Hemm, hu qaddes l-ewwel pontifikal tieghu bhala Isqof tad-djoċesi.

Monito e Sermo

*Onorato delli alti
in benignita sommo
fuer delli iudici erine
et sui Vescovo, Chiesa e
informare V. S. Monito e
settime Cgia delli Atti a
Ubbido il Vescovo Sovrano
vire la sofferenza di
io che ebbe luogo in
Primo di parlare da
Sovramonte per congedar
d. S. Santa. Il Sovramonte*

Parti mill-ittra li l-Kan. Lwigi Fernandez, Delegat Pontifiċju, baghat lil Mons. Ruggero Antici-Mattei

Dak in-nhar, ma naqas li jsir pranzu kbir li għalih kien hemm mistednin, mhux biss l-Ghawdxin kollha importanti, imma wkoll tant rappreżentanti tal-Gvern u tad-djoċesi ta' Malta. Naturalment, l-Isqof stieden ukoll hafna mill-hbieb tieghu. Il-ferh kien jidher fuq wiċċ kulhadd.

Il-Festa

Id-Delegat Papali jfakkar ukoll fid-deskrizzjoni tieghu t-tlett ijiem ta' festa li saru f'Ghawdex. Il-granet kienu 22, 23, u 24 ta' Ottubru. Kullimkien kien imdawwal: il-knejjes, it-toroq, u d-djar. Id-daqq tal-qniepen instama' b'tonalità ta' festa kullimkien. Fit-toroq, gruppi ta' nies kienu jkantaw bil-ferh l-Innu f'għieh Piju IX. Iż-żewġ baned tar-Rabat kienu jidhru jdoqqu msehbin min-nies ikantaw maghhom.

Sar ukoll il-loghob tan-nar. F'dan, iddominat b'mod speċjali t-tjara papali. Malli nies raw dik it-tjara tixghel, infexxew jghajtu: "Viva Piju IX". Deher ukoll hafna tiżjin bil-fjuri. Ma' kullimkien, iddendlu bnadar tal-Papa u ta' l-Ingilterra. Ma' hafna postijiet, deheru mwahhlin il-kitbiet: "Viva d-Delegat Appostoliku", "Viva Mons. Buttigieg", "Viva l-Katidral il-Gdid", "Viva l-Papa".

Il-Gvernatur ta' tlitt ijiem vaganzi għal dawk il-granet. Dan ghen biex il-Maltin jiehdu sehem iżjed flimkien ma' l-Ghawdxin għal dawk il-festi. Il-Gvernatur innifsu, fl-24 ta' Ottubru, mar Ghawdex biex iltaqa' ma' l-Isqof Buttigieg, fil-Palazz Bondin, li sar il-Palazz ta' l-Isqof. L-Isqof u l-Gvernatur damu għal siegħa flimkien.

Il-Gvernatur żar ukoll il-Katidral, il-Biblijoteka Pubblika, l-Ospizji, il-Monte di Pietà. Kulfejn mar il-Gvernatur, hu kellu dejjem isegwuh hafna Maltin u Ghawdxin, bil-bnadar ta' l-Ingilterra, tal-Papa, u ta' Malta. Kulhadd beda jċapċaplu, u wrew li ż-żjara tiegħu kienet wahda ta' ferh għalihom.

Hu u sejjer lura lejn Malta, il-Gvernatur ippermetta lil żgħażaġħ Universitarji biex jitilghu u jivvjaġġaw fuq l-istess lanċa tiegħu.

Trasferiment ta' Dokumenti

Id-Delegat Pontifiċju, Mons. Fernandez, ma spiċċax ix-xogħol tiegħu malli ntemmu l-festi. Hu mar lura lejn Malta, u ta' f'idejn l-Arcisqof Paċeforno kopja awtentika tal-Bolla Pontifiċja li turi li Ghawdex inqata' minn Malta. Hu fisser

ukoll ma' l-Arcisqof li s-Santa Sede tordna li dawk l-atti kollha tal-Kurja ta' Malta li għandhom rabta mal-Knisja u l-poplu ta' Ghawdex għandhom jingħataw lil dik il-Kurja ġdida ta' l-Isqof ta' Ghawdex.

Id-Delegat Pontifiċju beda jittratta dwar dan mal-Vigariju Generali ta' Malta. Imma d-Delegat fisser li din ix-xewqa tal-Papa ma tistax issir malajr. Żgur li jkun hemm bżonn li jgħaddi ftit taż-żmien sewwa. Imma d-Delegat wiegħed li jibqa' jagħmel il-hila tiegħu dwar dan ukoll.

Id-Delegat skuza ruhu talli, fir-rapport tiegħu, dahhal xi dettalji li, fil-fatt, sata' halli hom barra. Imma hu għamel hekk biex juri kemm kien kbir il-ferh ta' l-Ghawdxin, u kemm hassew li għandhom jroddu hajr lill-Papa talli tahom id-djoċesi.

F'din il-kitba, jiena ma tbegħid xejn mill-kelmiet tad-Delegat Appostoliku. Gbart biss fil-qasir kulma għandu xi interess fir-relazzjoni tiegħu. Tagħrif aktar dettaljat dwar l-istess argument jinstab fil-ktieb ġdid li għadu kif gie ppubblikat minn Joseph Bezzina, bit-titlu **Religion and Politics in a Crown Colony: The Gozo-Malta Story: 1798-1864**. Imma kien xieraq li dan it-tagħrif ma jintilifx. Fil-fatt, fil-ktieb imsemmi, din l-ittra ma tissemmiex. Minnha, joħorġu wkoll ftit dettalji partikulari li huma kontribut ġdid fl-istorja tat-twaqqif tad-djoċesi ta' Ghawdex.

BUBBLES — General Importers

Kennedy Square, Victoria.

Joffrillkom:

- * Kmamar tal-Banju
- * Madum taċ-Ċeramika
- * Geysers
- * Mirja

Mill-Aktar Moderni u bi Prezzijiet
L-AKTAR MODERATI

Director: Francis Caruana.

VIGARJU PARROKKJALI ĠDID

Dun Manwel Magro huwa l-Vigarju Parrokkjali ġdid tal-Parroċċa tal-Katidral. Dun Manwel twieled fil-Belt Victoria fit-28 ta' Diċembru 1955. Wara li attenda l-iskola primarja u l-Liċeo dahl is-Seminarju fis-sena 1972. Ġie ordnat saċerdot mill-E.T. Mons. Isqof Cauchi fil-Katidral t'Ghawdex fis-sena 1979.

Wara l-ordinazzjoni tiegħu, Dun Manwel mar jagħmel xogħol pastorali fl-Arċidjoċesi ta' Kolonja, fil-Ġermanja tal-Punent. Wara li tgħalliem il-lingwa huwa ġie mibgħut bħala viċi-parroku fil-belt ta' Bedburg. Il-Parroċċa tiegħu kien fiha 4000 kattoliku. Ix-xogħol tiegħu f'din il-parroċċa kien jikkonsisti:

- ** xogħol mat-tfal u żgħażaġh;
- ** tmexxija taċ-Ċentru Parrokkjali;
- ** direttur ta' l-abbatini;
- ** responsabbli għat-tagħlim tad-duttrina, anke fl-iskejjel tal-gvern;
- ** xogħol mal-morda kemm tal-parroċċa kif ukoll ta' l-isptar immexxi mill-knisja li hemm fil-parroċċa;
- ** katekezi pre-sagramentali.

Naturalment, dawn barra x-xogħol normali tal-parroċċa bħalma huma l-amministrazzjoni tas-Sagramenti u l-preparazzjoni għalihom. Dun Manwel kien isib hin ukoll biex jagħmilha ta' Direttur Spiritwali għal bosta żgħażaġh fid-Dekanat ta' Bedburg li jikkonsisti f'16 il-parroċċa.

Fuq talba ta' l-Arċipriet, Mons. Carmelo Scicluna u bl-approvazzjoni ta' l-Isqof Cauchi, Dun Manwel aċċetta bil-qalb biex jiġi lura Ghawdex u jahdem fil-parroċċa tagħna bħala Vigarju Parrokkjali. Kien ilu jahdem fil-Ġermanja għal hames snin shah. Fil-parroċċa tal-Katidral, Dun Manwel huwa l-id il-leminija tal-Arċipriet. Ighin fix-xogħol normali ta' l-Uffiċċju Parrokkjali, ighin fl-assistenza tal-morda u huwa organista u 'leader' tal-'folk-group'. F'dan il-'folk-group' Dun Manwel qed isib għajnuna kbira wkoll mis-sur Vincent Pavia. Xogħol tabilhaqq importanti li qed jagħmel Dun Manwel huwa bħala Direttur taċ-Ċentru Parrokkjali tal-Katidral fejn qed issir attività kbira fost il-kategoriji kollha imma l-aktar fost it-tfal u ż-żgħażaġh. Hafna żgħażaġh qegħdin isibu f'Dun Manwel 'counsellor' modern u intiż tassew fil-problemi tagħhom. Dun Manwel jixtieq iġġarraf lil kulhadd (mhux biss liż-żgħażaġh) li hu dispost għall-'counselling' lil dawk kollha li jhossu l-bżonn ta' din l-għajnuna. Kull min jixtieq ikellem jew jikkuntattja lil Dun Manwel se nagħtu l-informazzjoni meħtieġa:

Mit-Tnejn sas-Sibt (barra l-Erbgħa) 8.00 a.m. 10.00 a.m. fl-Uffiċċju Parrokkjali. 5.00 p.m. 8.00 p.m. fiċ-Ċentru Parrokkjali.

L-indirizz tiegħu hu: 7, Pjazza S. Sabina. Tel. 556057.

(Fis-sajf) 89/90, Triq Santa Marija, Marsalforn. Tel. 551017.

TONY'S STORE

JEW AHJAR

IL-MEKKA TA' L-GHAWDXIN
JOFFRI L-ORHOS PREZZIJET FUQ
KULL MA GHANDEK BŻONN FID-DAR

Tixtrix qabel tara l-assortiment tagħna ta'

FRIDGES — COOKERS
WASHINNG MACHINES — LINEF
U MITT ELF HAĠA OHRO TA'
HTIEĠA JEW LUSSU GHAD-DAR
ISSIBNA MALAJR GHAX FIS-SAQAJN

25, IT-TOKK,

RABAT — GHAWDEX.

Ċempel: 556629.

HEMPEL'S MARINE PAINTS (MALTA) LTD.

MANUFACTURERS OF

HIGH QUALITY

HOUSEHOLD, INDUSTRIAL AND

MARINE PAINTS

**SUPPLIERS TO THE MALTA GOVERNMENT, LEADING
INDUSTRIAL FIRMS & THE BUILDING INDUSTRY**

28B, SOUTH STREET, VALLETTA.

Tel. Cen. 625911, 22215.

Is-Sena Internazzjonali ta' Ż-Żgħażaġh

Fl-okkażjoni tas-Sena Internazzjonali ta' Ż-Żgħażaġh fil-Katidral ġie organizzat id-dramm poetiku "Il-Ġrajja l-Kbira", kitba ta' Anton Farrugia u produzzjoni ta' Mons. Ġorġ

Tabone u Miss Rita Sultana. Permezz ta' atturi zgħażaġh, ir-
rakkont tal-ħajja u l-passjoni ta' Sidna Ġesù Kristu ġie
mwassal b'mod ħaj lin-nies tal-parroċċa bħala

preparazzjoni
għall-festa ta' l-
Ghid. Ir-ritratti
juru waqtiet
minn dan id-
dramm.

Ad Multos Annos!

Dun Andrea Vella twieled iż-Żebbuġ, Għawdex, fl-1899. Kien ordnat saċerdot nhar it-28 ta' Marzu, 1925 — **SITTIN SENA ILU**. Wara li kompli l-istudji tiegħu Ruma, Dun Andrea rritorna f'Għawdex fejn il-hajja tiegħu tista' tingabar fi tliet kelmiet: Tagħlim, Direzzjoni u Missjoni. Dun Andrea għalliem fis-Seminarju għal 40 sena. Fl-istess żmien għamilha wkoll ta' Direttur Spiritwali. Izda hu forsi l-iktar magħruf bħala Direttur Djoċesan tal-Missjonijiet, hidma li beda jwettaq fl-1932, u li għadu jkompli sal-gurnata tal-lum. Kienet il-hidma tiegħu li reġgħet qajmet l-ispirtu missjunarju fost il-kleru u l-poplu Għawdx.

Wara s-sehem tiegħu fil-Konċilju Reġjunali Djoċesan fl-1935, l-Isqof Mikiel Gonzi hatru Monsinjur tal-Katidral. Okkupa diversi karigi fil-Kapitlu, u preżentament hu l-Kantur. Tul haġtu kollha, Mons. Vella għamel hiltu kollha biex iġib 'l quddiem il-Knisja Katidrali.

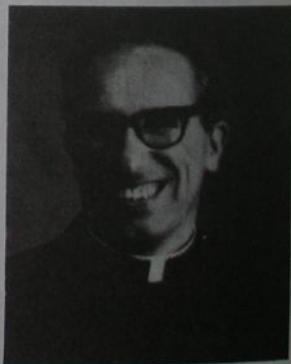
Waqt li nifirhulu, nawgurawlu AD MULTOS ANNOS!

Dun Guzepp Debrincat twieled ir-Rabat, Għawdex, fl-1910. Kien ordnat saċerdot mill-Isqof Mikiel Gonzi fis-17 ta' Marzu, 1935 — **HAMSIN SENA ILU**. Komplu l-istudji tiegħu fl-Istituto Pontificio di Musica Sacra, Ruma. Lura minn Ruma, nhar it-22 ta' Settembru, 1937, inhatar **Maestro di Coro** u **Prefetto del Canto** tal-Katidral. Kien ukoll surmast tal-Kant Gregorjan fis-Seminarju, kariga li dam jokkupa sal-1973. Fl-14 ta' Mejju, 1950, il-Kapitlu hatru **Maestro di Cappella** tal-Katidral, kariga li okkupa sal-1975. Bil-kappella orkestrali tiegħu, Dun Guzepp kien jagħmel servizz kwazi fil-festi kollha ta' Għawdex.

Minkejja l-hidma tiegħu muzikali, Dun Guzepp ma warrabx il-hidma pastorali. Kien konfessur imfittex u predikatur magħruf. Nhar id-29 ta' Ġunju, 1959, l-Isqof Guzeppi Pace hatru Monsinjur Lettur tal-Kapitlu Katidrali, fejn baqa' jagħti sehm u sa f'tit snin ilu. AD MULTOS ANNOS!

Dun Franġisk Saliba twieled ir-Rabat, Għawdex, fl-1935. Kien ordnat saċerdot mill-Isqof Guzeppi Pace nhar it-2 ta' April, 1960 — **HAMSA U GHOXRIN SENA ILU**. Dun Franġisk qeda l-Katidral sa minn tfulitu u dritt wara l-Ordinazzjoni nhatar Kappillan tal-Kor, kariga li okkupa għal għaxar snin shah mingħajr xejn waqfien. Fil-11 ta' Lulju, 1970, hu telaq lejn l-Amerika biex ikompli jaqdi hemm il-missjoni tiegħu saċerdotali. Wara f'tit xhur ġewwa Toronto, il-Kanada, hu niżel New York, l-Istati Uniti. Għal dawn l-aħħar hmistax-il sena hu hađem f'diversi parroċċi tad-Djoċesi ta' Brooklyn — hidma li għadu jwettaq sal-lum.

Minn New York qatt ma nesa l-Katidral u kull sajjf, meta jiġi fostna għall-vaganzi, dejjem għamel xi għotja ta' xi oġġetti reliġjużi lill-Knisja. AD MULTOS ANNOS!

IL-BIBLIJOTEKA PARROKKJALI TAL-KATIDRAL — GHAWDEX

Minn ANTON FARRUGIA, Biblijotekarju

Wahda mill-attivitajiet li saret matul il-gimgha tal-parroċċa tal-Katidral ta' Ghawdex (10-17 ta' Frar), kienet il-ftuh uffiċċjali tal-Librerija tal-parroċċa, li bhalissa tinsab fiċ-Centru Parrokkjali tal-Katidral (ex Leo Theatre). Għalkemm il-ftuh uffiċċjali u t-tberik ta' din il-Biblijoteka sar din is-sena, il-Librerija ilha tintuża mill-parruċċani mis-sena 1983. F'din is-sena msemmija, Fr. Tony Mercieca beda jibgħat għadd ta' kotba minn Florida fejn qiegħed jahdem pastoralment fil-parroċċa ta' S. Gakbu.

Fil-fatt, il-Librerija Parrokkjali tal-Katidral kellha l-bidu tagħha fis-sena 1979, meta, wara l-mewt ta' l-arcidjaku Pawlu Cauchi, instab li halla numru konsiderevoli ta' kotba biex tinfetħ din il-Librerija. Mons. Cauchi, fost kotba oħra, halla lil-Librerija serje ta' mitt ktieb bit-taljan fuq sugġetti reliġjużi varji. Halla wkoll sitt volumi tas-Summa Teologica u kważi s-sett komplut tar-rivista Il-Malti.

Jekk Mons. Pawlu Cauchi jibqa' jissejjah bħala l-fundatur ta' din il-Librerija għax kien hu li għamel l-ewwel donazzjonijiet ta' kotba, żgur li s-sacerdot Tony Mercieca jibqa' jissejma bħala l-benefattur ewlieni ta' l-istess Librerija. Sa dan il-jum li fih qiegħed nkteb, huwa baġat mill-Amerika l-fuq minn sebat elef ktieb. Fost dawn, baġat għaxar enciklopediji li minnhom se nsemmi xi ftit: Catholic Encyclopedia (16 vol.); Encyclopedia Britannica u l-Year Books tagħha (55 vol.); Encyclopedia Americana (30 vol.); World Book Encyclopedia u l-Year Books tagħha (35 vol.); New Age Encyclopedia (24 vol.); Young Children Encyclopedia (16 vol.); Child Craft Encyclopedia (16 vol.), eċċ.

Is-Sinjura M. Mercieca tidher tikkef ir-ritratt ta' binha Fr. Tony, il-benefattur ewlieni tal-librerija Parrokkjali

Barra dan, Fr. Tony ghamel donazzjoni tal-materjal kollu li jaqa' taht is-sezzjoni **Gaulitana** li kellu hu personalment. Fr. Tony, li jhobb hafna l-kotba antiki, ma jonqosx li minn żmien għal żmien jibgħatilna xi kotba rari jew speċjali. Dan l-aħħar bagħtilna edizzjoni oħra ta' l-**Encyclopedia Britannica**, l-ewwel edizzjoni li kienet stampata fl-1771. Ma għandniex xi ngħidu, din l-opra rari postha huwa fl-arkivju fejn qiegħda aktar fiż-żgur. Fr. Tony jibgħatilna medja ta' elfejn ktieb fis-sena, kollha bil-posta. Kull pakkett li jkun fih minn 2 sa 4 kotba, iħallaslu madwar \$3 bħala pustaġġ. Dan ifisser li Fr. Tony għa nefaġ \$1600 f'posta biss!

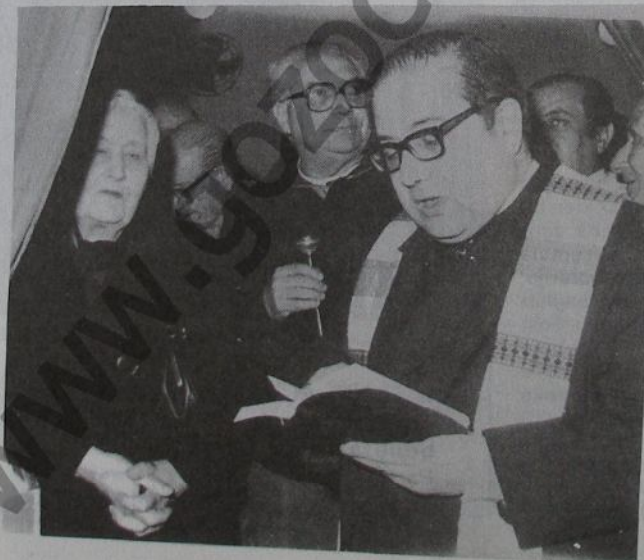
Fr. Tony jibgħat ukoll bosta ġurnali għar-Reading Room. Fost dawn nirċievu: **Reader's Digest**, **Catholic Digest**, **Theological Review** u l-**Osservatore Romano** (edizzjoni Ingliża).

Kien għalhekk, li l-Arċipriet tal-Katidral, Mons. Carmelo Scicluna u l-Kunsill Parrokkjali hassew id-dmir li jagħmlu ritratt imdaqas ta' Fr. Tony b'daqqsxejn ta' iskrizzjoni f'post ċentrali ta' din il-Bibljoteka. Kif kien xieraq ukoll, din il-fotografija bl-iskrizzjoni tagħha, inkixfu mis-Sinjura Madalen Mercieca, omm Fr. Tony. L-Isqof Cauchi bierek il-Librerija u żarha bil-qalb. Qabel il-ftuħ u t-tberik ta' din il-Bibljoteka agġornata, l-Arċipriet Mons. C. Scicluna ghamel diskors qasir fejn wera li Fr. Tony qiegħed

jagħmel opra f'iajja għar-raġuni li l-kotba tajbin huma mezz qawwi għall-iżvilupp u l-progress shiħ u totali tal-bnedmin. L-Arċipriet ghamel appell biex daww kollha li jistgħu, jagħmlu offerta ta' kotba speċjalment bil-Malti u jgħaddu lil-Librerija daww il-magazines li huma abbonati fihom imqar wara li jaqrawhom. Semma wkoll li hemm il-hsieb li għall-aħħar ta' din is-sena l-elenku tal-kotba jinqaleb għas-sistema tal-komputer flok tal-cards.

Din is-sistema, kif qal tajjeb l-Arċipriet, titlob **computer** u **display unit** (jew TV set black & white second hand) u għalhekk, il-għajnuna tal-parruċċani u tal-benefatturi hi indispensabbli.

Ma għandniex xi ngħidu, barra ż-żewġ benefatturi kbar — Mons. P. Cauchi u Fr. T. Mercieca, hemm oħrajn li għamlu għotjiet lil din il-Bibljoteka agġornata, miftuha għal ulied il-poplu kollu. Is-Socjetà Filarmonika **Leone** sa mill-bidunett, offriet għadd ta' kotba. Fr. George Mercieca, hu Fr. Tony, abbona lil-Librerija fin-National Geographic Magazine u din hija t-tielet sena li ilna nirċievu dan il-magazine serju u informativ. L-Arċipriet innifsu abbona lil-Librerija fir-rivista attwali **Problemi ta' Llum**.

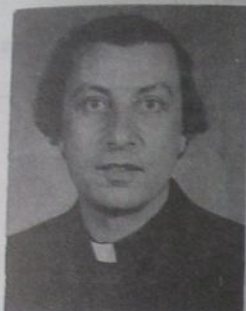

Mons. Isqof qiegħed ibierek il-Librerija Parrokkjali. Il-ftuħ u t-tberik tal-Librerija sar fl-okkażjoni tal-Ġim-tal-Parroċċa.

Il-Librerija Parrokkjali taghmel servizz lill-parruccani u lil nies ohra billi tislef mill-kotba kollha li ma jaqghux taht ir-ras: **REFERENZA**. Matul is-sena li ghaddiet, gew mislufa mijiet ta' kotba fuq kull suggett immaginabbli sew religjuzi (teologija, spiritwalita', hajjiet ta' qaddisin, ecc.), kif ukoll profani (filosofija, fantaxjenza, letteratura, rumanzi u novelli, muzika u arti, ecc.). Is-sezzjoni tal-kotba religjuzi hija mqassma skond is-sistema li tuza l-Catholic Truth Society filwaqt li l-kotba l-

ohrajn hekk imsejha profani, huma mqassmin skond is-sistema **Dewey**.

Nixtieq naghlaq dan l-artiklu billi, ghan-nom ta' l-Arcipriet u l-Kunsill Parrokkjali tal-Katidral, naghmel appell lil dawk il-parruccani li jistghu jghinu b'donazzjonijiet ta' kotba. Is-sezzjoni tal-kotba tal-Malti ghadha tassew fqira. Fr. Tony ma jsibx jixtri wisq kotba bil-Malti minn Miami! Ma' kull ktieb li jighata lil-Librerija titwahhal karta stampata fil-qoxra ta' gewwa ta' quddiem, bl-isem tal-benefattur.

Fr. Tony Mercieca, il-benefattur ewlieni tal-Bibljoteka Parrokkjali tal-Katidral ta' Għawdex.

Il-bibljotekarju, f'isem l-Arcipriet u l-Kunsill Parrokkjali, jirringrazzja:

- 1) Lis-Sinjura Ġina Scicluna li offriet numru sabih ta' kotba u materjal ieħor ta' Gaulitana lil-Librerija. Dan ghamlitu b'suffragju u b'tifkira tal-mejjet żewġha, awtur ta' bosta kotba, Ġorġ Scicluna.
- 2) Lill-persuna li ma riditx turi isimha li offriet tlieta u tletin ktieb, fil-parti l-kbira Melitensia, lil-Librerija.
- 3) Lil Mons. Gius. Farrugia Dimech, li abbona lil-Librerija fil-"Messaggero di Sant'Antonio", u lil Mrs. Dola Apap li abbonat lil-Librerija fil-"Portavoce di San Leopoldo". Lil Mons. Arcipriet C. Scicluna li abbona lill-Bibljoteka fir-rivista mensili "Problemi ta' Llum".

CUPID HALL — CUPID COMPLEX

Republic Street, Victoria, Gozo.
Tel. No. 551126.

SALA ECCELLENTI:

- * Għall-Parties, Tiġijiet u Receptions.

SALA SPAZJUZA:

- * Għal Mijiet ta' nies bil-kumdità u dekorata b'xeni mill-isbaħ tipikament Għawdxin u bi sfond stupend għar-ritratti.

Bar Mghammar b'Kollox — Freezers Kbar u Moderni
Ejjew u Taraw — Tonfqu Anqas u Tinqdew Ahjar.

1 ta' Awissu,
1984

Kronaka tal-

BIDU TAL-HAJJA NISRANIJA

Nr.	Data	Isem it-Tarbija	Isem u Kunjom il-Ġenituri
1.	5.8.84	Joanne Rose	Roger u Antoinette Portelli
2.	11.8.84	Rodienne	Joseph u Lucy Bajada
3.	19.8.84	Carolina	Aldo u Mary Grech
4.	25.8.84	Miriam	Carmel u Pauline Portelli
5.	15.9.84	Mark	Louis u Paula Vella
6.	16.9.84	Mario	Joseph u Censina Saliba
7.	16.9.84	Anthony	Paul u Rita Zammit
8.	23.9.84	Mary Jude	Paul u Victoria Dimech
9.	11.10.84	Michael	Anton u Ġuża Grech
10.	20.10.84	Renese	John u Maria Camilleri
11.	3.11.84	Johanna	Francis u Maria Cardona
12.	4.11.84	William	Carmel u Maria Grech
13.	4.11.84	Raymond	John u Tarcisia Buttigieg
14.	24.11.84	Sandro Charles	Görg u Emanuela Grech
15.	25.11.84	Keith	Anton u Teresa Debono
16.	2.12.84	Maria	Anton u M'Angela Grech
17.	9.12.84	Joseph	Kelinu u Rosa Vella
18.	15.12.84	Jeoffrey	Anton u Maria Bajada
19.	16.12.84	Peter Paul	Anton u Grazja Vella
20.	21.12.84	Jennifer	Joseph u Ġuża Attard
21.	26.12.84	Frances	Joseph uy Doris Grech
22.	20. 1.85	Cynthia	Emanuel u Maria Galea
23.	3. 2.85	Romina	Raymond u Angela Refalo
24.	10. 2.85	Sylvianne	Paul u Ġuża Zahra
25.	10. 2.85	Nadia Maria	Saviour u Ċettina Gatt
26.	16. 2.85	Annabel	Anton u M'Anna Cordina
27.	17. 2.85	James	Loretu u Rita Vella
28.	17. 2.85	Aldo	Francis u Maria Bajada
29.	2. 3.85	Leanne	Alan u Maria Piscopo
30.	3. 3.85	Christabelle Marie	Joseph u Maria Grech
31.	17. 3.85	Jezebel	Maurice u Maria Assunta Hili
32.	6. 4.85	Gilbert Mario	John u Tarcisia Haber
33.	14. 4.85	Matthew	Leo u Grace Sciortino
34.	21. 4.85	Jonathan	John u Miriam Calleja
35.	21. 4.85	Rodrick	Joseph u Rosa Cini
36.	5. 5.85	Ruth	Ricardo u Jane Zammit
37.	5. 5.85	Antonella Marie	Emanuel u Angela Vella
38.	5. 5.85	Pierre Jean	Laurence u Marisa Scicluna
39.	30. 5.85	Maria	Peter Paul u Ġuża Camilleri
40.	2. 6.85	Mariella	Mario u Margaret Gatt
41.	8. 6.85	Sara Jane	Anton u Victoria Said
42.	9. 6.85	Claudia	Mario u Josephine Tabone
43.	20. 6.85	Antoine	Manwel u Lorenza Grech
44.	22. 6.85	Richard	Joe u Mary Attard
45.	23. 6.85	Keith Mario	Mario u Marlene Schembri
46.	23. 6.85	Susan	Carmel u Gracie Galea
47.	23. 6.85	Daniela	Frank u Natalie Vella.

LISTA TAT-TFAL LI RĊIVEW L-EWWEL TOARBINA NHAR L-ERBGHA, 29 TA' MEJJU

Nr.	Isem	Iindirizz
1.	BAJADA Lino Mario	Ave Maria, Sump Street.
2.	CORDINA Edward	Carton, St. George's Fief.
3.	GALEA Kevin	Tulip, Capuchin's Street,
4.	GAUCI Joseph	13, St. Mary Street.
5.	GRECH Anthony Ch.	18, Providence Street,
6.	GRECH Frankie	41, Kercem Road.
7.	GRECH Gordon	36, Foreman Street.
8.	LUPI Albert	107, St Ursula Street.
9.	MERCIECA Ruben	'St. Joseph', St. Ursula Street.
10.	MICALLEF Godwin	Hse 5, Sannat Road.
11.	MIZZI Joseph	48, Kercem Road.
12.	MOMPALAO Denis	Bl. A, Fl 4, G.H.E. Sannat Road.
13.	MOMPALAO Paul	Bl. A, Fl 4, G.H.E. Sannat Road.
14.	SALIBA Jonathan	Fl. 12, G.C.C. Flats, Sannat Road.
15.	SPITERI Stephen	Bl. E.A., Fl. 6, Sannat Road.
16.	VELLA Saviour	Bl. H.A. Fl. 3 Sannat Road.
17.	ZAMMIT Nicholas	N.B. Ghedrin Street.

BNJET.

18.	ATTARD Maria	'Sunrise', 31st March Street.
19.	AZZOPARDI Sarah	Plot 37, Mattia Preti Street.
20.	BEZZINA Evelyn	196, St. Ursula Street.
21.	BUTTIGIEG Marion	'The Roses', 8th December Street.
22.	CALLEJA Joanne	'Sweet Lord', Sump Street.
23.	CEFAI Fabianne	Cefai Hse, Viani Street.
24.	CORDINA Odette	42, Palm Street.
25.	DEBONO Helen	Plot 13, N.B. Fomm il-Gir Street.
26.	GATT Selma	Gov. Terr. Hse., 9 Sannat Road.
27.	GRECH Georgine	39, Assumption Street.
28.	GRECH Miriam	92, Republic Street.
29.	GAUCI Maria	'Merhba Bik', Sannat Road.
30.	HABER Yana Elizabeth	25, Kennedy Square.
31.	MUSCAT Bernice	Maison Muscat, Mary Meylak Street.
32.	SACCO Stephania	'Il-Bejta', Ghar Qawqla Street, Marsalforn.
33.	SILLATO Natasha	'Chargos', Sir Paul Boffa Street.
34.	SPITERI Michelle	c/o 30, De Soldanis Street.
35.	VELLA Christine	Maria, Xaghra Road.
36.	VELLA Katy	Little River Hse, Viani Street.
37.	VELLA Veronica	N.B. Republic Street.
38.	ZAHRA Micheline	22, St. George's Street.

BARRA MILL-PARROCCĀ:

1.	VELLA Eucar	73, St. Ursula Street.
----	-------------	------------------------

LISTA TAT-TFAL LI RĊIVEW IL-GRIŻMA TA' L-ISQOF NHAR IL-HAMIS, 30 TA' MEJJU

*"Hu
s-sigill
tad-Don
ta'
l-Ispirtu
s-Santu"*

Nr.	Isem	Indirizz
SUBIEN		
1.	ATTARD Noel	N.B. Mattia Preti Street.
2.	ATTARD Jason	N.B. Joedor Hse, Gilju Street.
3.	AZZOPARDI Brian	N.B. Capuchin's Street.
4.	BERNHARD Paul	c/o 14, St. Francis Square.
5.	BORG Christopher	Corner House, Sannat Road.
6.	BUGEJA Duminku S.	Bellusa Hse, 31st March Street.
7.	CALLEJA Ruben	19A, Republic Street.
8.	CAMILLERI Patrick	210, St. Ursula Street.
9.	CAMILLERI Vincent	37, Assumption Street.
10.	CASSAR Marvic	'Frank Nina', P. Magri Street.
11.	GATT Gordon	133, Republic Street.
12.	GRECH Martin	39, Assumption Street.
13.	GRECH Paul	Flat 5, G.C.C. Flats, Sannat Road.
14.	HABER Kenneth I.	N.B. Republic Street.
15.	MASINI Raymond	'St. Ann', Fomm il-Gir Street.
16.	SALIBA Carmel	25, Pompei Street.
17.	SALIBA Raphael	'Qalb ta' Gesù', Mattia Preti Street.
18.	SULTANA Emanuel	Ave Maria Hse, Capuchin's Street.
19.	VELLA Anthony	22, Capuchin's Street.
20.	VELLA Joseph	'Little River', Viani Street.
21.	VELLA Simon	9, St. Ursula Street.
22.	XIBERRAS Anthony	N.B. Ninu Cremona Street.

BNIET		
23.	CALLEJA Georgette	'Pentlands', Wild Thyme Street.
24.	CAMILLERI Ruth	52, Xaghra Road.
25.	CUTAJAR Bernardette	Cutajar Estate, 31st March Street.
26.	ENRIQUEZ Loren	N.B. Borg Gheritu Street.
27.	GAUCI Josephine	Dione Hse, St. Domenica Street.
28.	MERCIECA Sonia	'St. Joseph', St. Ursula Street.
29.	MERCIECA Sueann	79, St. Mary Street.
30.	MEYLAK Josefa	69, Archpriest Cassar Street.
31.	REFALO Sharon	55, Republic Street.
32.	SALIBA Marita	Fl. 12, G.C.C. Flats, Sannat Road.
33.	SCERRI Irene	28, Mattia Preti Street.
34.	SULTANA Yvonne	N.B. By the Bastion Street.
35.	TABONE Anna Maria	64, St. George's Street.
36.	TABONE Marlene	4, Mikelang Refalo Street.
37.	VELLA Marion	69, St. Augustine Street.
38.	ZAMMIT Mary	N.B. Ghedrin Street.

BARRA MILL-PARROĊĊA:

1.	CARDONA Godwin	106, Palm Street.
2.	VELLA Maria	73, St. Ursula Street.

Ismijiet ta' dawk li daħlu għall-Prokreazzjoni u t-Trobbija tal-Ulled bis-Sagrament taż-Żwieġ

li
għaqqad
Alla
ma
jistax
ihollu
l-bniedem"

- Awissu 1984:** Mario Tabone u Josephine Saliba; Atanasio Degiorgio u Maria Bonnici; Joe Bugeja u Doreen Caruana.
- Settembru:** Joe Muscat u Miriam Cini; Emanuel Caruana u Rita Gatt; Paul Bugeja u Lucrezia Pavia; Victor Grima u Rose Vella.
- Diċembru:** Charlie Abela B. Pharm. u Mariella Hili; Angelo Borg u Inez Apap; Joe Attard u Mary Farrugia; Mario Grech u Janet Barbara Hoyle.
- Mejju 1985:** Paul Scicluna u Lina Saliba; Mario Degiorgio u Anna Maria Bezzina.
- Gunju:** Joseph Cauchi u Maria Assunta Mizzi.

Dawk li daħlu jissaffew fil-Purgatorju

"Aghthom
O Mulej
il-mistrieħ
ta'dejjem"

- Awissu:** Sandra Grech-Bondi.
- Settembru:** Joseph Grech; Maria Antonia Buhagiar.
- Ottubru:** Joseph Camilleri; Gużepa Mizzi; Michael Xuereb.
- Novembru:** Vincenza Xerri.
- Diċembru:** Pawlu Farrugia.
- Jannar 1985:** Michael Masini.
- Frar:** Ċensu Camilleri; Gracie Cassar; Evangelista Sultana.
- Marzu:** M'Rosa Grech; Gorg Vella; Antonia Grech; Joseph Ruggier; Joseph Portelli; Marija Zammit.
- April:** Carmela Scicluna; Carmelo Apap; Ailenn Mary Rock; Roza Grech.
- Mejju:** Fortun Refalo.
- Gunju:** Michael Portelli.

BIDU TAL-HAJJA NISRANIJA (ikompli minn paġna 18)

48. 7- 7-85
49. 13- 7-85
50. 18- 7-85
51. 25- 7-85

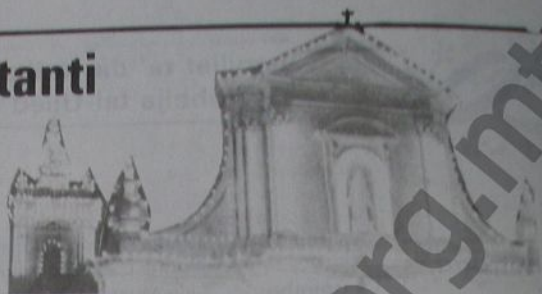
Sarah
Simone
Jonathan
Jurgen

Joe u Melina Dimech
Joe u Mary Rose Cassar
Godfrey u Gracie Grech.
Frankie u Anette Galea.

Grajjiet Importanti

ta'

Matul is-Sena

- 5- 8-84: Hruġ ta' l-Istatwa ta' l-Assunta min-niċċa fost il-kant ta' l-Innijiet Marjani.
- 10- 8-84: Inżamm il-Pageant Marjan: Poeżija-Oratorju, kitba ta' Guze Cardona u Produzzjoni ta' Rita Sultana.
- 15- 8-84: Kant ta' "Te Deum" f'Eghluq id-9 sena mill-Inkronazzjoni tax-Xbieha ta' l-Assunta.
- 29- 9-84: Saret il-quddiesa li fiha Mons. Arcipriet ta' l-Il-katekisti l-mandatum tat-tagħlim tad-duttrina.
- 1-10-84: Dun Manwel Magro gie mahtur Vigarju Parrokkjali tal-Katidral u Direttur taċ-Centru Parrokkjali.
- 7-10-84: Bdiet tinżamm fiċ-Ċentru quddiesa kull nhar ta' Hadd, fil-11.30 a.m. Mill-Katidral harġet il-purċissjoni tal-Madonna tar-Rużarju.
- 11-10-84: Konċelebrazzjoni Pontifikali fl-okkażjoni tal-Konsagrazzjoni tal-Knisja.
- 21-10-84: Fil-Katidral inżammet il-festa ta' S. Ursula — wahda mill-padruni t'Għawdex.
- 1-11-84: Mons. Isqof mexxa l-Konċelebrazzjoni Pontifikali tal-Qaddisin kollha.
- 2-11-84: Mons. Isqof mexxa l-funzjoni ta' l-Għid ta' l-Imwiet.
- 10/17-11-84: Inżammet il-Mini-Missjoni fil-Parroċċa.
- 2-12-84: L-Arcipriet Emeritu Dun Guzepp Borg Attard beda l-priedki ta' l-Avvent.
- 8-12-84: Mons. Isqof N. Cauchi mexxa l-Konċelebrazzjoni Pontifikali ta' l-Immakulata.
- 20-12-84: Inżamm fil-Katidral Pageant tal-Milied, kitba ta' Ġanni Cremona u produzzjoni ta' Rita Sultana.
- 24-12-84: Għall-ewwel darba sar korteo b'Ġesù Bambin miċ-Ċentru Parrokkjali għall-Knisja Katidrali. Beda fil-11.30 p.m. Il-korteo tat-tfal kien akkumpanjat minn grupp bandistiku tal-Banda Cittadina 'Leone'. F'nofs il-lejl Mons. Isqof mexxa l-Konċelebrazzjoni ta' din is-solennità.
- 25-12-84: Fid-9.15 a.m. Mons. Isqof mexxa l-Konċelebrazzjoni Solenni tal-Milied. Filgħaxija t-tifel Steve Cordina għamel il-priedka tal-Milied.
- 27-12-84: Inżammet Serata tal-Milied għall-parruċċani kollha.
- 31-12-84: Gurnata ta' Espozizzjoni Solenni li għalqet b'konċelebrazzjoni ta' Radd il-Hajr immexxija minn Mons. Isqof.
- 1- 1-85: Mons. Isqof mexxa l-Konċelebrazzjoni ta' Jum il-Paċi.
- 3- 1-85: Sar Quiz Bibbliku għat-tfal li kellhom jirċievu s-Sagrament tal-Grizma ta' l-Isqof.
- 6- 1-85: Mons. Isqof mexxa l-Konċelebrazzjoni ta' l-Epifanija tal-Mulej.
- 18- 1-85: Fethet l-ottava ta' talb għall-Għaqda bejn il-Knejjes. Bdiet ukoll Gimgha Biblika.
- 2- 2-85: Mons. Isqof mexxa l-Konċelebrazzjoni tal-Preżentazzjoni tal-Mulej.

- 10- 2-85: Fethet il-Gimgha tal-Parroċċa li matulha nżammu bosta attivitajiet.
 14- 2-85: Inżamm Jum il-Genituri għat-tfal tad-duttrina.
 20- 2-85: Mons. Isqof mexxa l-funzjoni ta' Ras ir-Randan.
 24- 2-85: Il-Kwareżimalista l-Arċipriet Emeritu Dun G. Borg Attard beda l-priedki tal-Kwareżimal ta' kull nhar ta' Hadd.
 8- 3-85: Bdew l-eżerċizzi taż-żgħażaġh fiċ-Ċentru minn Dun Manwel Cutajar.
 11- 3-85: Bdew l-Eżerċizzi tar-Randan fil-Katidral minn Patri Piju Sammut, Provinciċjal tal-Karmelitani Skalzi.
 19- 3-85: Fis-6.00 p.m. Mons. Isqof mexxa l-Konċelebrazzjoni ta' San Gużepp.
 31- 3-85: Mons. Isqof fl-4.30 p.m. fetaħ il-funzjonijiet tal-Gimgha Mqaddsa bit-tberik tal-palm.

- 5- 4-85: Fis-6.30 p.m. bdiet hierġa l-Purċissjoni tal-Passjoni mill-Knisja Katidrali.
 6- 4-85: Fid-9.15 a.m. Mons. Isqof mexxa l-Konċelebrazzjoni ta' l-Għid. Beda t-tberik tal-Għid.
 29- 4-85: **Egħluq id-29 sena minn meta s-Socjetà Filarmonika 'Leone' rregalat lill-Knisja Katidrali l-istatwa sabiha ta' l-Assunta. Fil-Katidral saret funzjoni kommemorattiva.**
 8- 5-85: Fis-7.00 p.m. Mons. Isqof mexxa l-Konċelebrazzjoni ta' l-Ewwel Erbgħa.
 26- 5-85: Mons. Isqof mexxa l-Konċelebrazzjoni ta' Għid il-Hamsin. Fetaħ ukoll biha t-3 Kungress Pastorali Djoċesan u l-Gimgha Liturgiko-Ewkaristika fil-Katidral.
 29- 5-85: Saret l-Ewwel Tqarbina tat-tfal tal-Parroċċa minn Mons. Isqof.
 30- 5-85: Mons. Isqof f'Konċelebrazzjoni amministra s-Sagrament tal-Konfirmazzjoni Fidi lit-tfal tal-Parroċċa.
 31- 5-85: Fis-7.00 a.m. fethet b'Konċelebrazzjoni l-Espożizzjoni Solenni.
 2- 6-85: Mons. Isqof għalaq il-granet ta' l-Espożizzjoni Solenni b'Konċelebrazzjoni u b'Purċissjoni Ewkaristika mat-triqat tal-Belt Victoria.
 9- 6-85: Mons. Isqof mexxa l-Konċelebrazzjoni tal-Ġisem u d-Demm Imqaddes ta' Kristu.
 22- 6-85: Mons. Isqof b'Konċelebrazzjoni Solenni ordna 4 Presbiteri u 3 Djakni. Fosthom Dun Marċell Tabone u d-Djaknu Victor Vella, it-tnejn addetti għas-servizz pastorali tal-parroċċa tal-Katidral.
 13- 7-85: Żar il-Knisja Katidrali l-Emm.za Tiegħu l-Kardinal Pietru Palazzini.

ATTIVITAJIET FIČ-ĊENTRU PARROKKJALI TAL-KATIDRAL GĦAS-SENA 1984-85

A. ATTIVITAJIET PASTORALI REGOLARI

1. Quddiesa fil-ġranet kollha tax-xogħol fid-9.30 a.m. Attendenza 35-50 ruh.
2. Quddiesa kull nhar ta' Sibt għat-tfal fil-5.00 p.m. Attendenza 65-75.
3. Quddiesa kull nhar ta' Hadd fil-11.30 a.m. Attendenza 35-50.
4. Katekiżmu għall-kandidati tas-Sagrament tal-Grizma ta' l-Isqof. Il-lezzjonijiet ikunu nhar ta' Tlieta u l-Hamis fil-5.30 p.m. Katekisti: Mr. Anton Farrugia u Dun Manwel Magro.
5. Konferenza ta' kull xahar għan-nisa u għall-irġiel. Din tkun kull tieni Erbgha tax-xahar. Għan-nisa fid-8.45 a.m. u għall-irġiel fis-6.00 p.m.

6. Laqgħa għaż-żgħażaġħ (Forms II u III) kull hmistax. Jiehu hsieb dawn il-laqgħat Mons. Gorg Tabone.

7. Laqgħa kull xahar għaż-żgħażaġħ. Jiehu hsieb Dun Manwel Magro u l-kumitat taż-Żgħażaġħ.

B. ATTIVITAJIET KULTURALI REGOLARI

1. Żewġ korsijiet tal-lingwa tedeska kull nhar ta' Tnejn fil-5.00 p.m. u fis-7.15 p.m. Għalliem: Dun Manwel Magro.

2. Lezzjonijiet ta' l-Għarbi kull nhar ta' Sibt fil-11.00 a.m. Għalliem Mr. Gorg Cassar u bintu Marcelle.

3. Ftuh tal-Bibljotheqa Parrokkjali għall-pubbliku. Fil-ġranet tax-xogħol barra l-Erbgha mis-6.00 p.m. sat-8.00 p.m. Il-Hadd mill-10.30 a.m. san-12.30 p.m.

4. Ftuh tal-Catholic Bookshop fil-ġranet kollha tax-xogħol, filgħodu 8.00 - 11.00 u filgħaxija 4.00 - 7.00. Jiehu hsieb Mrs. Dolara Zammit u Miss Mary Psaila.

C. ATTIVITAJIET REGOLARI

FILANTROPICI

1. Working team ta' żgħażaġħ biex jieħdu hsieb darba fil-ġimgha l-hruġ u d-dhul tal-kotba tal-Bibljotheqa.

2. Working team mill-membri tal-Ladies Circle li jiltaqgħu biex jieħdu hsieb jagħmlu xi xogħol b'xejn (Hjata, Xmas Cards, eċċ.) għall-Bazaar li jsir b'risq iċ-Ċentru f'Diċembru u l-Jumble Sale f'Gunju ta' kull sena.

3. Working team li jieħdu hsieb l-istampar u t-qassim tal-Bullettin ta' kull ġimgha lill-familji.

4. Working team li jieħdu hsieb il-manutenzjoni taċ-Ċentru speċjalment tal-Librerija.

D. ATTIVITAJIET REGOLARI RIKREATTIVI

1. Ftuh tal-Bar kuljum f'hinijiet stabili. Fil-ġranet tax-xogħol mill-5.00 p.m. sat-8.00 p.m. Il-Hadd mit-8.30 a.m. sal-12.15 p.m. Jieħdu hsieb Nenu Xerri u Mrs. Maria Mercieca.

2. Filmshow kull nhar ta' Sibt fis-6.00 p.m. wara l-quddiesa tat-tfal. Il-film ikun tajjeb għall-familja kollha.

3. Wine & Pizza Party darba fix-xahar organizzata mill-membri tal-Ladies Circle.

4. Tombola darba fix-xahar organizzata mill-membri tal-Ladies Circle.

5. Kull nhar ta' Sibt u kull nhar ta' Hadd partita football mit-team tat-tfal taċ-Ċentru. Jieħdu hsieb Anton Camilleri.

E. ATTIVITAJIET OHRA:

a) Pastoral:

1. Laqgħa għall-ġenituri u ohra għat-tfal tagħhom li din is-sena rċiew is-sagrament tal-Grizma ta' l-Isqof u ta' l-Ewwel Tqarbina. L-ewwel waħda saret f-16.12.84; it-tieni waħda

fl-24.3.85 u l-ahhar wahda fl-4.5.85 (Griżma) u fit-12.5.85 (l-Ewwel Tqarbina).

b) Kulturali:

1. Show speċjali tal-Milied bis-sehem tat-tfal u taż-żgħażaġ tal-Parroċċa.
2. Premjazzjoni fil-granet tal-Milied għat-tfal kollha li jattendu ċ-Centru.
3. Żjara lill-Presepji ta' xi rħula.
4. Wirja ta' Bibbji b'diversi lingwi u f'diversi formati.
5. Serata ta' talent mit-tfal u żgħażaġ tal-Parroċċa.
6. Inzammu l-Viżti tas-Sepulkri fl-irħula.
7. Kors tal-Computer għat-tfal. Għalliem Sergio Natoli.

c) Filantropiċi:

1. Stampar ta' diversi bullettini, leaflets, posters, eċċ. mis-Sur Anton Farrugia bl-'electronic Scanner' u bil-'Gestetner' taċ-Centru għal diversi knejjes, assoċjazzjonijiet u għaqdiet.
2. Inżammet għall-ewwel darba f'Għawdex Exhibition tal-Computers.
3. Attivitajiet flimkien mal-German-Maltese Circle. Lecture fuq Heidelberg u filmshow.

d) Rikreattivi

1. Get-together għall-helpers kollha tal-Parroċċa.
2. Dinner bil-filas b'risq il-manutenzjoni taċ-Centru (dan isir darbtejn fis-sena).
3. Early morning Xmas Special Breakfast.
4. Disco għaž-żgħażaġ f'Marzu.

OASSIS ĠDID: DUN MARĊELL TABONE

Dun Marċell Tabone twieled il-Belt Victoria fl-14 ta' Ottubru, 1959, u ġie mgħammed minn Dun Franġisk Scicluna fid-19 ta' l-istess xahar. Irċieva s-Sagrament tal-Konfermazzjoni fil-fidi mill-Isqof Nikol Ġ. Cauchi fis-17 ta' Mejju, 1967 fl-istess Knisja Katidrali.

Ġie ordnat Djaknu l-Katidral ukoll mill-Isqof Nikol Ġ. Cauchi fis-26 ta' Mejju, 1984.

Fit-22 ta' Ġunju, Dehra tal-Madonna ta' Pinu, ġie ordnat Saċerdot fil-Katidral mill-Isqof Djoċesan Nikol Ġ. Cauchi u fl-4 ta' Awissu, 1985, iċċelebra l-Ewwel Quddiesa Solenni tiegħu fl-istess Knisja Katidrali.

Il-hidma tiegħu pastorali Dun Marċell se jibdiha fid-Djoċesi ta' New Jersey fl-Istati Uniti.

STATWA ĠDIDA TAD-DULURI

Għall-Purċissjoni tal-Passjoni ta' din is-sena, iżżanznet statwa tal-Madonna Addolorata. Din l-istatwa (*ara ritratt oppost*) giet maħduma mill-maghruf statwarju Michael Camilleri Cauchi, iben il-mejjet Kav. Agostino Camilleri P.E.P. Din l-istatwa hi espressiva hafna u l-artist tassew hareġ minn idejh wieħed mill-kapulavuri tiegħu. Xogħol fin, artistiku u li jixhed il-kapaċità mhux komuni ta' dan l-istatwarju f'din il-fergħa ta' l-arti. Ma' din l-istatwa nsibu wkoll salib li ġie maħdum mill-maghruf mastrudaxxa Gorġ Farrugia.

Din l-istatwa giet imbierka mill-Arċipriet C. Scicluna (*ara ritratt tan-nofs*) nhar is-Sibt, 30 ta'

Marzu. Wara sar pellegrinaġġ penitenzjali b'din l-istatwa miċ-Centru għall-Knisja Katidrali. (*ara ritratt isfel*).

TAQSIMA PASTORALI

Bejn Frar u April, inżamm KORS DWAR L-ISTORJA TAL-KNISJA, mogħti minn Fr. Joe Bezzina, lecturer ta' l-Istorja tal-Knisja fis-Seminarju t'Għawdex u fil-Fakoltà Teoloġika ta' Malta. Il-pubbliku wera interess f'dan il-kors li hu ta' importanza mhux ċkejna fiż-żmien li fih qegħdin nghixu. Ir-ritratt juri lil Fr. Joe Bezzina qed jagħti wahda mill-konferenzi tiegħu. Dawn il-konferenzi saru kull nhar ta' Ħamis fis-6.00 p.m.

QUIZ BIBBLIKU

Fit-3 ta' Jannar, inżamm quiz bibbliku-kateketiku għat-tfal li din is-sena rċevew is-sagrament tal-Grizma ta' l-Isgof. Dan il-quiz gie ppreparat u mmexxi mis-Sur Anton Farrugia li huwa wiehed mill-katekisti tagħhom. Dan il-quiz barra li kien interessanti hafna kien ukoll tabilhaqq istruttiv. Dawk kollha li kienu preżenti wrew attenzjoni speċjali għax minnu tghallmu hafna hwejjeġ bibbliċi li zgħur qabel ma tantx kellhom opportunità li jsiru jafuhom. Ir-ritratt juri wiehed mit-timijiet waqt dan il-quiz.

It-tfal li din is-sena rċewew is-sagrament tal-Grizma ta' l-Isqof kienu mitlubin li jagħmlu xi posters, projects, u bookmarks b'suġġett ewanġeliku. Dan il-materjal kollu gie esebit f'wahda mill-Kappelluni tal-Katidral biex il-komunità nisiranija tkun aktar konxja mit-tagħlim li jkunu qegħdin jiehdu dawn it-tfal matul it-thejgħja tagħhom biex jirċievu bi frott is-

Sagrament tal-Grizma ta' l-Isqof. Il-kandidati għal dan is-sagrament ġew ukoll mitlubin iwettqu dian l-attività sabiex iddar, fi hdan il-familja, jiġu nvoluti l-ġenituri tagħhom.

L-Arċipriet flimkien mal-grupp tat-tfal li ghamlu l-EWWEL TQARBINA (ritratt fuq) u ma' dawk li rċevew is-Sagrament tal-Griżma ta' l-Isqof (ritratt isfel).

TAQSIMA RIKREATTIVA

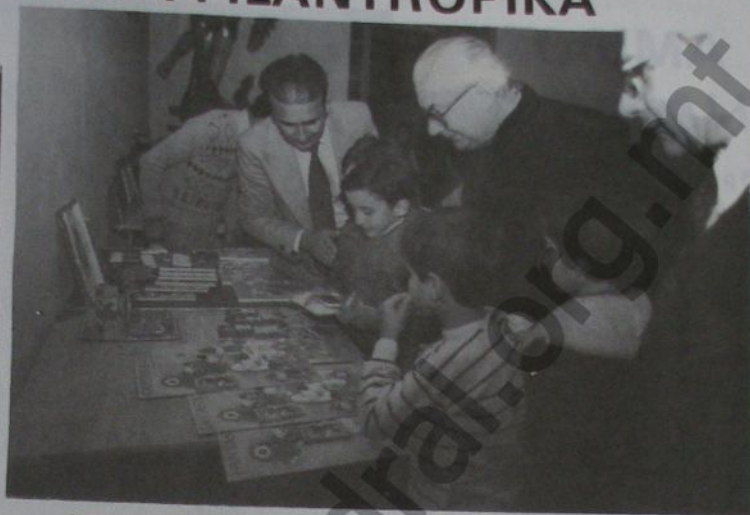
Fil-granet tal-Milied sar tournament tal-football li gie organizzat miċ-Ċentru Parrokkjali tal-Katidral bis-sahha ta' Anton Camilleri. F'dan it-tournament hadu sehem 4 timijiet: it-team taċ-Ċentru (a) tal-Katidral; (b) ta' San Lawrenz; (c) ta' Ghajnsielem; (d) ta' Kerċem. Finalisti spjegaw taċ-Ċentru tal-Katidral u taċ-Ċentru ta' San Lawrenz. It-team rebbi h kien dak ta' San Lawrenz. It-timijiet gew mogħtija trophy kull wieħed. It-tournament gie sponsorjat mid-Ditta 'Farsons'.

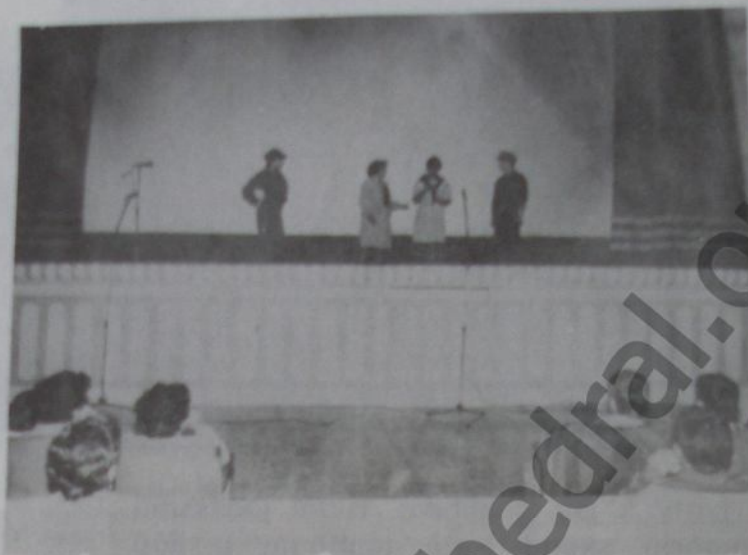
TAQSIMA FILANTROPIKA

Ta' kull sena it-tfal li jatten-du għall - qud-diesa tat-tfal u l-attivitajiet li jsiru għalihom fiċ-Ċentru jiġu ppremjati fil-granet tal-

Milied waqt party li jsir għalihom. It-tfal jitqassmu f'diversi kategoriji skond l-età tagħhom u jiġu kklassifikati skond kemm huma jkunu attendew u skond l-imġieba tagħhom. Ir-ritratt ta' fuq juri xi tfal u xi premijiet.

Ir-ritratt
t'isfel juri
lill-
Arċipriet
iqassam
il-
premiġiet
lit-
tfal.

Fil-haja par-
rokkjali hemm
post ukoll
ghall - iżvilupp
ta' talenti tal-
membri tal-
komunità par-
rokkjali speċ-
jalment taż-
żghażaġh. Ir-
ritratt ta' fuq
juri xena mis-

serata li saret fil-granet tal-Milied. Serata ohra tigi
mtella' fil-granet ta' l-Għid.

It-Tombla hija magħrufa hafna fostna. Fiċ-Ċentru
Parrokkjali kull tieni Gimgħa tax-xahar jinżamm 'Wine &
Pizza Party' u Tombla organizzati mil-'Ladies Circle'.

Dan isir

kemm bhala

attività

kif

ukoll

bhala

'fund-
raising'.

TAQSIMA KULTURALI

Fl-okkażjoni tal-Gimgha Bibblika (14-20 ta' Jannar), fiċ-Centru Parrokkjali saret wirja ta' Bibbji b'diversi lingwi. Hafna minn dawn il-Bibbji jinsabu fl-istess Biblijoteka Parrokkjali tal-Katidral. Fost il-hwejjeg interessanti ta' din il-wirja kien hemm l-istorja fotostatika ta' kif giet stampata l-Bibbja. Din l-istorja giet

miksba bis-sahha ta' Fr. Tony Mercieca li jinsab jahdem pastoralment fl-Amerika. Ir-ritratt fuq juri parti minn din il-wirja.

It-tagħlim tal-lingwi hu parti mill-attivitajiet li jinżammu fiċ-Centru Parrokkjali. Barra mill-privat ta' l-Gharbi din is-sena beda kors tal-lingwa Germaniża mid-Direttur, Dun Manwel Magro. Ir-ritratt juri wahda miż-żewġ klassijiet ta' dan il-kors.

JOSEPH CARUANA & CO. LTD.

Import and Commission agents of:

Knitting Yarn in hanks: Moher & Aran

Timber: Plywood — Chipboard — Blockboard, etc.

Steel: Hollow Section, Flat-Bar — Road Bars

Bathroom Accessories & Building Materials.

Tel. No. 556464.

Telegram: Fillecara Malta.

CARUANA HOOKS & NAILS CO. LTD.

Manufacturers of:

Nails: Square and Round.

**Bright Steel-wire Nails: Copper Nails: Brass Nails
and other Wire Products.**

**N. B. Ninu Cremona Street,
Victoria, Gozo.**

Tel. No. 556464

Telegram: Fillecara Malta.

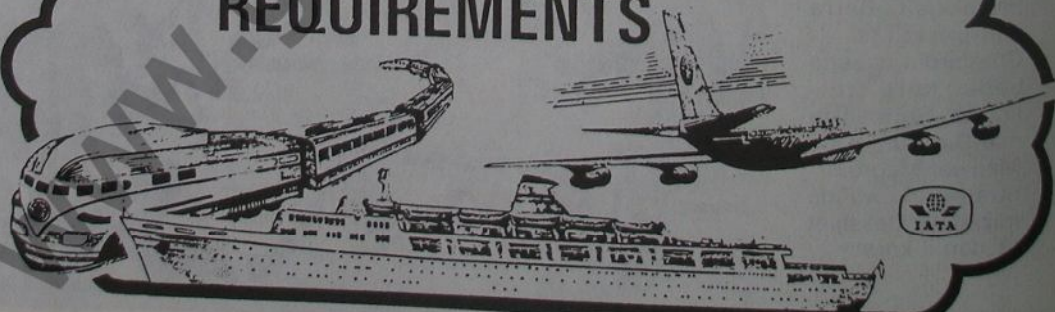
John Portelli Enterprises Ltd.

TRAVEL AGENTS - TOUR PLANNERS

7 MAIN SQUARE, VICTORIA, GOZO, MALTA. TEL: 556236

108 ST. JOHN STREET, VALLETTA, MALTA. TEL: 627016

FOR ALL YOUR TRAVEL REQUIREMENTS

Ikkontribwew għal din ir-Rivista

1. Singer Sewing Centre
 2. Electra Hotel
 3. John Calleja
 4. Baci F. Bezzina
 5. Frances' Hairdresser
 6. Joe Scicluna
 7. Mejlak Jewellery
 8. Farrugia Jewellery
 9. Gozo United Rent-A-Car
 10. HomeMart
 11. Grech's Store
 12. C. & S Supermarket
 13. Kelina's Jewellery
 14. Kelinu Spiteri
 15. Abela Pharmacy
 16. Palm Pharmacy
 17. Lantern Hotel
 18. The Mermaid Bar & Restaurant
 19. Marsalforn Hotel
 20. Odyssey Bar & Restaurant
 21. The Smugglers' Cave
 22. Arzella Bar
 23. Batu Pharmacy
 24. Cordina's Photo Market
 25. Book Rose
 26. May's Boutique
 27. V. Sultana Vulcanizer
 28. Jos. Cassar Vulcanizer
 29. Gozo Aluminium
 30. Castle Pharmacy
 31. Kenur Bar & Restaurant
 32. Kartell Bar & Restaurant
 33. Tritons Bar & Restaurant
 34. Electronics Office
 35. Cefai Jewellery
 36. Mayjo Garage
 37. Rain Drops
 38. Lorry Fenech
 39. Duke of Edinburgh Hotel
 40. Martin's General Store
 41. Doris Jewellery
 42. Drop-In Bar
 43. Nancy Saloon
 44. Ġorġ Farrugia, Carpenter
 45. Gozo Garage
- Main Gate Street, Victoria.
Marsalforn, Gozo.
Republic Street, Victoria.
Republic Street, Victoria.
Palm Street, Victoria.
Palm Street, Victoria.
Republic Street, Victoria.
Republic Street, Victoria.
Republic Street, Victoria.
Republic Street, Victoria.
Republic Street, Victoria.
Main Gate Street, Victoria.
Karl Bondi Street, Victoria.
Karl Bondi Street, Victoria.
De Soldanis Street, Victoria.
Palm Street, Victoria.
Marsalforn, Gozo.
Marsalforn, Gozo.
Marsalforn, Gozo.
Marsalforn, Gozo.
Menqa, Marsalforn.
Palm Street, Victoria.
Main Gate Street, Victoria.
Republic Street, Victoria.
Republic Street, Victoria.
Republic Street, Victoria.
Ninu Cremona Street, Victoria.
Paul Portelli Street, Victoria.
Main Square, Victoria.
Xlendi Street, Xlendi.
Marsalforn, Gozo.
Marsalforn, Gozo.
St. Francis Square, Victoria.
St. Domenic Street, Victoria.
Republic Street, Victoria.
Main Gate Street, Victoria.
Sannat Road, Victoria.
Republic Street, Victoria.
Main Gate Street, Victoria.
St. Andrew Street, Victoria.
Marsalforn, Gozo.
Main Gate Street, Victoria.
Capuchin's Street, Victoria.
Xaghra Road, Victoria.

fino

C. FINO & SONS LTD., Mrieħel,
Tel. 40735, 48469.
FINO CENTRE, 115 The Strand, Tel. 516514.
FINO GOZO LTD., Victoria, Gozo, Tel. 551500.

50 years
of fine quality
furniture

GHALL-AHJAR XORB U LIKURI

irrikorru għand:

SQUARE CELLAR

**TA' PJAZZA SAN ĠORĠ,
VICTORIA, GHAWDEX.**

PARDI MOTORS LTD.

N.B. Republic Street, Victoria, Gozo.

Tel. 556678 – 553744

AUTO DEALERS

AUTO SERVICE & SPARES

PANEL BEATING

SPRAY PAINTING

TYRE & RADIATOR REPAIRS

W E R R E J

Messaġġ ta' l-Arċipriet ghal Jiem il-Festa.....	1
Lil Marija Assunta	2
Il-Bini tul is-Sekli tal-Matriċi ta' Santa Marija	3
Mons. Lwiġi Fernandez, Delegat Pontifiċju, ifisser il-ferh talli Ghawdex sar Djoċesi	6
Vigarju Parrokkjali Gdid.....	9
Is-Sena Internazzjonali taż-Żgħażaġh	11
Ad Multos Annos!.....	14
Il-Biblijoteka Parrokkjali tal-Katidral — Ghawdex	15
Kronaka tal-Parroċċa	18
Grajjiet Importanti ta' Matul is-Sena	22
Attivitajiet fiċ-Centru Parrokkjali tal-Katidral għas-Sena 1984-85.....	24
Qassis Gdid: Dun Marcell Tabone.....	25
Statwa Gdida tad-Duluri	26
Taqsimi Pastorali.....	27
Taqsimi Rikreattiva	30
Taqsimi Filantropika.....	31
Taqsimi Kulturali.....	33
Ikkontribwew għal din ir-Rivista	35

Mons. C. Scicluna

Bhala Editur
Ta' Din ir-Rivista
Għal 20 Sena Shah
offra
Bis-Sahha ta'
Bosta Kittieba
Kontribut mhux Ċkejken
lill-Istorja Ekkleżjastika
Tad-Djoċesi Ghawdxija.

* * *
F'Dawn l-20 Sena Wkoll
Din ir-Rivista
Bniet bir-Ritratti
l-Hajja Pastorali
tal-Parroċċa tal-Katidral
li għandha
bħala Mira Prinċipali
l-Vera Promozzjoni
Umana.

20 SENA HAJJA